

EESC info

European Economic and Social Committee

A bridge between Europe and organised civil society

May 2024 | SK

Perspektíva miestnej úrovne – 4. séria, 7. časť: Príklad, prístav a všetci, ktorým nie je umožnené voliť – ako prehovoriť do európskych volieb

Vitajte pri počúvaní podcastu Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) s názvom „Perspektíva miestnej úrovne“. Voľby do

Európskeho parlamentu v roku 2024 sú už za rohom a nás zaujíma, aké nádeje a obavy majú v tejto súvislosti tri skupiny ľudí, ktorých názory politici často prehliadajú: osoby so zdravotným postihnutím, seniori a mládež.

Dnes sa budeme zhovárať so štyrmi hosťami. S predsedom organizácie Inclusion Europe **Milanom Šveřepom** sa budeme venovať otázke prístupnosti európskych volieb v roku 2024. Mládežnícka aktivistka a influencerka **Nina Skočak** nám priblíži, o čo ide mladým ľuďom. **Dr. Heidrun Mollenkopf**, predsedníčka platformy AGE Platform Europe, ktorá háji práva starších občanov, nám prezradí, či sa seniori cítia byť zapájaní do volebných debát alebo majú skôr pocit, že s nimi politici nepočítajú a už ich odpísali. Podpredseda EHSV pre komunikáciu **Laurențiu Plosceanu** nám vysvetlí, akým spôsobom sa EHSV usiluje presadzovať názory občianskej spoločnosti a zabezpečiť, aby zraniteľnejšie skupiny neboli odsúvané na vedľajšiu koľaj a marginalizované.

Vypočujte si náš podcast, použite svoj hlas a vyjadrite svoj názor! Vytvorte si Európu podľa svojich predstáv!

This page is also available in:

- [ES](#)
- [BG](#)
- [CS](#)
- [DA](#)

- [EN](#)
- [DE](#)
- [ET](#)
- [FR](#)
- [EL](#)
- [GA](#)
- [HR](#)
- [IT](#)
- [LV](#)
- [LT](#)
- [HU](#)
- [MT](#)
- [NL](#)
- [PL](#)
- [PT](#)
- [FI](#)
- [RO](#)
- [SL](#)
- [SV](#)

Available Languages:

ES	BG	CS	DA	EN	DE	ET	FR	EL	GA	HR	IT	LV	LT	HU	MT
NL	PL	PT	FI	RO	SK	SL	SV								

ÚVODNÍK

Úvodník

Rozšírenie je pre Európu logickým krokom vpred

V tomto mesiaci oslavujeme 20. výročie veľkého rozšírenia EÚ. V máji 2004 sa občania Cypru, Česka, Estónska, Maďarska, Lotyšska, Litvy, Malty, Poľska, Slovenska a Slovinska stali občanmi EÚ. Nebol to jednoduchý proces, keďže vieme, že príprava na vstup do EÚ si vyžaduje veľké úsilie a je časovo náročná. O dvadsať rokov neskôr však môžeme povedať, že rozšírenie v roku 2004 bolo úspechom

Okrem toho, že sa EÚ stala jedným z najväčších jednotných trhov na svete, vďaka jej rozšíreniu sa vytvorilo 26 miliónov nových pracovných miest. Úspech však nemožno merať len na základe hospodárskych prínosov. Rozšírenie napokon viedlo k otvoreniu hraníc, čo miliónom ľudí umožnilo cestovať, pracovať a žiť kdekoľvek v EÚ. Čo bolo predtým výsadou niektorých, sa stalo právom každého. Dodnes sa na

výmennom programe Erasmus+ zúčastnilo viac ako 2,7 milióna študentov z 10 nových členských krajín. Rozšírená EÚ poskytla všetkým rovnaké možnosti prosperovať.

Úspech neznamená, že všetko prebehlo bezchybne. Išlo o prvé rozšírenie tohto druhu a rozsahu a určite je mnoho oblastí, v ktorých by EÚ mohla a mala urobiť viac. Po prvé, EÚ musí čo najskôr začať do svojej práce zapájať kandidátske krajiny. Postupná integrácia nenahrádza samotný vstup do EÚ, je však spôsobom, ako si obe strany vzájomným učením, výmenou skúseností a názorov vybudujú pevný základ vzťahov. Zároveň umožnia nadviazanie kontaktov medzi ľuďmi a podporia skutočného európskeho ducha.

Po druhé, základné zásady EÚ, ktorými sú demokracia, právny štát a základné práva a slobody, nemožno spochybňovať, ani prehliadať. Hoci prístupová príručka EÚ obsahuje jasné kritériá týkajúce sa základných prvkov, určité aspekty v žiadnej príručke nenájdeme. EHSV sa ako predstaviteľ občianskej spoločnosti domnieva, že dynamická občianska spoločnosť a intenzívny sociálny dialóg sú kľúčovými prvkami dobre fungujúcich demokracií. Postupná integrácia občianskej spoločnosti z kandidátskych krajín do EÚ im umožní získať silu, ktorú budú potrebovať pri vstupe. EHSV preto spustil svoju iniciatívu na integráciu kandidátskych krajín. Takzvaní členovia z kandidátskych krajín teraz spolupracujú s členmi EHSV pri príprave tých stanovísk, ktorých témy sú obzvlášť dôležité pre budúce kolá rozširovania EÚ.

Aj preto budú členovia EHSV na svojom májovom plenárnom zasadnutí diskutovať o 20. výročí rozšírenia EÚ, pričom zhodnotia minulosť a očakávanú spoločnú budúcnosť odolnejšej, demokratickejšej a jednotnejšej EÚ.

Oliver Röpke

predseda EHSV

DÔLEŽITÉ DÁTUMY

6. júna 2024

[Nerovnováhy v sociálnej ochrane vo všeobecnosti a konkrétne v prípade „nových foriem práce“ a „atypických pracovníkov“](#)

19. júna 2024

[Výročné stretnutie predsedov a generálnych tajomníkov 2024](#)

26. júna 2024

[Konferencia na tému „Cenová dostupnosť energií: premena názorov občianskej spoločnosti na činy“](#)

10. – 11. júla 2024

Plenárne zasadnutie EHSV

JEDNA OTÁZKA PRE...

Stretli sme sa so spravodajcom stanoviska EHSV na tému *Zapojenie mládeže v EÚ a Spojenom kráľovstve* **Cillianom Lohanom**, aby sme sa ho opýtali na možné prínosy programu mobility mládeže navrhnutého Európskou komisiou, ktorý EHSV podporuje. Program by mladým občanom Spojeného kráľovstva uľahčil život, štúdium a prácu v EÚ a mladým ľuďom z EÚ zasa v Spojenom kráľovstve. Teraz, keď Spojené kráľovstvo odmietlo navrhovanú celoeurópsku dohodu o voľnom pohybe mladých ľudí, aké sú iné možnosti obnoviť väzby, ktoré prerušil brexit?

SKUTOČNÁ HODNOTA MOBILITY SPOČÍVA V SPOLOČNÝCH SKÚSENOSTIACH, O KTORÉ BUDEME NAĽAĽ USILOVA?

Cillian Lohan

Pohyb ľudí v rámci EÚ prináša mnohoraké výhody všetkým zúčastneným stranám. Obzvlášť dôležitý je pohyb mladých ľudí, pretože im umožňuje oboznámiť sa s rôznymi kultúrami v Európe a spoznávať spôsob života v iných európskych krajinách. Vďaka tomu tiež chápeme, že máme veľa spoločného. Návšteva inej krajiny za prácou alebo štúdiom nám všetkým pomáha pochopiť, že sme súčasťou jedného ľudského spoločenstva. Bez ohľadu na jazyk, kuchyňu či počasie máme veľa spoločných vecí – vzťahy s rodinou a priateľmi, nádeje a problémy, výzvy aj príležitosti.

Práve tieto výmeny medzi krajinami vytvárajú spoločnosť dospelých, ktorí sú ústretoví voči iným ľuďom a majú pre nich pochopenie. Našich európskych susedov už nevnímame ako cudzincov, ale ako priateľov.

Nemali by sme podceňovať úlohu, ktorú to zohráva pri udržiavaní mieru a stability na našom kontinente. Pohyb mladých ľudí je základom trvalej spolupráce.

V tejto súvislosti som navrhol vypracovať stanovisko z vlastnej iniciatívy o mobilite mládeže a vzťahoch medzi mladými ľuďmi v EÚ po brexite. V spolupráci s mojimi kolegami, zamestnancami a členmi sme viedli rozsiahle konzultácie s jednotlivými skupinami Boli medzi nimi zástupcovia EÚ a Spojeného kráľovstva – stretávali sme sa online aj osobne, rozosielali prieskumy a vymieňali si e-maily. Našu prácu podporili členovia drvivou väčšinou hlasov na plenárnom zasadnutí EHSV.

Európske inštitúcie reagovali širokou ponukou vylepšených programov v oblasti mobility pre mladých ľudí v Spojenom kráľovstve. Britská strana túto myšlienku pôvodne odmietla, no my budeme naďalej prezentovať jej výhody pre všetky strany.

Zdôrazňujeme, že z programov, ako sú Erasmus+ alebo Kreatívna Európa, majú prospech nielen vysokoškolskí študenti alebo študenti denného štúdia. Takéto iniciatívy EÚ umožňujú mladým ľuďom zo všetkých spoločenských vrstiev získať prístup k výmenným programom a skúsenostiam, ktoré sú inak ťažko dostupné.

Samozrejme, existuje oficiálny výpočet finančných nákladov a finančnej návratnosti. Ide však len o jeden aspekt hodnoty. Skutočná hodnota mobility a výmen spočíva v spoločných skúsenostiach a vo vzájomnom porozumení. Dynamický, multikultúrny kontinent si vyžaduje interakciu a pohyb ľudí. O to budeme v EHSV usilovať aj naďalej. Ako dôkaz našej viery v myšlienky, ktoré presadzujeme, chceme ísť príkladom a pokračujeme v spolupráci s občianskou spoločnosťou v Spojenom kráľovstve.

Uzavreli sme memorandum o porozumení so združením *Civil Society Alliance UK* (Združenie občianskej spoločnosti Spojeného kráľovstva) a osobitné memorandum o porozumení s organizáciou *Scottish Advisory Forum on Europe (SAFE)* (Škótske poradné fórum o Európe), kde spolupracujeme s našou bývalou členkou EHSV Irene Oldfather. V tejto práci budeme intenzívne pokračovať. Mladí ľudia dokazujú, že sú schopní zaujať vedúce postavenie v nepokojných časoch, a to aj pokiaľ ide o opatrenia v oblasti klímy. Zabezpečme im spoločne na inštitucionálnej úrovni všetky nástroje, ktoré potrebujú na zintenzívnenie svojej práce, a využime silu mladých ľudí pre lepšiu budúcnosť nás všetkých.

K VECI

Hoci je Európa svetovým lídrom v oblasti dodávok rádioizotopov na lekárske účely, závisí vo veľkej miere od tretích krajín, pokiaľ ide o kľúčové zdrojové materiály a osobitné spracovateľské operácie. Táto skutočnosť môže potenciálne narušiť dodávateľské reťazce a ohroziť prístup mnohých Európanov k diagnostike a liečbe, ktoré im môžu zachrániť život. Na zvrátenie tohto trendu a uspokojenie rastúceho dopytu pacientov potrebujeme verejné a súkromné investície do výskumu a vývoja a do novej výrobnéj infraštruktúry, náležité právne predpisy a odvážne politické rozhodnutia, uvádza spravodajkyňa stanoviska EHSV o dodávkach rádioizotopov na lekárske účely Alena Mastantuono.

BOJ PROTI RAKOVINE ODSTRAŇOVANÍM STRATEGICKÝCH ZÁVISLOSTÍ EÚ

Autorka: Alena Mastantuono

Každoročne viac ako 10 miliónov pacientov v Európe využíva nukleárnu medicínu prostredníctvom diagnostiky a liečby chorôb, ako je rakovina, ale aj kardiovaskulárnych a neurovaskulárnych ochorení.

Rádiologické a jadrové technológie, ktoré využívajú rádioizotopy, sú nevyhnutné v boji proti rakovine vo všetkých fázach starostlivosti vrátane včasného odhalenia, diagnostiky, liečby a paliatívnej starostlivosti.

Počet pacientov, ktorí využívajú výhody nukleárnej medicíny, rastie najmä vďaka prelomovým vedeckým objavom. Európski výskumníci a európske podniky vyvinuli niektoré z najnovších inovatívnych rádioligandových

terapií, ako sú lieky zamerané na endokrinné nádory a nádory prostaty a na rozšírené metastázy. Napríklad lutécium 177 je veľmi sľubný rádioizotop na liečbu rakoviny prostaty, na ktorú v Európe každoročne zomiera 90 000 ľudí. V porovnaní s tradičnou liečbou ponúka moderná rádionuklidová terapia dobré zacielenie na rakovinové bunky a často je pre organizmus menej škodlivá. Desaťtisíce pacientov postihnutých rakovinou potrebujú cielenú rádionuklidovú liečbu, ktorá často predstavuje jedinú dostupnú liečbu.

Kým sa však táto liečba dostane k pacientovi, predchádza jej veľmi zložitý dodávateľský reťazec nukleárnej medicíny. Zahŕňa získavanie východiskových materiálov a ich skladovanie, ožarovanie, spracovanie, logistiku a aplikáciu. Keď sa rádioizotopy vyrobia, musia sa spracovať, odoslať a použiť v relatívne krátkom čase, niektoré v ten istý deň, iné v priebehu menej ako niekoľko dní v závislosti od ich polčasu rozpadu. Vo veľkej miere a rýchlo podliehajú skaze.

Je prekvapujúce, že tieto vlastnosti sa nezohľadňujú v cezhraničnej preprave a colných postupoch. V cezhraničnej preprave napríklad existuje niekoľko prekážok, ktoré môžu viesť k situáciám, keď pred prepravou radioizotopov, ktoré majú zachrániť život pacienta, dostane prednosť zásielka kreviet.

EHSV preto vo svojom stanovisku o dodávkach rádioizotopov na lekárske účely žiada lepšiu spoluprácu medzi členskými štátmi, aby sa odstránili regulačné prekážky. Stanovisko sa zaoberá každou etapou dodávateľského reťazca rádioizotopov v Európe a identifikuje prekážky pri cezhraničných dodávkach, ako aj závislosť od tretích krajín. Obsahuje tiež riešenia chýbajúcej infraštruktúry v Európe a poukazuje na potrebu koordinovaného výskumu a vývoja.

V odporúčaní predložených v našom stanovisku sa EHSV stotožňuje so závermi prijatými na aprílovom samite hláv štátov EÚ, na ktorom sa zdôraznila potreba znížiť strategickú závislosť Európy v citlivých odvetviach, ako sú zdravotníctvo a kritické technológie. V súlade so správou Enrica Lettu sa tiež podčiarkla potreba zamerať sa na cezhraničné poskytovanie služieb, ako aj cezhraničný pohyb tovaru vrátane takých základných tovarov, ako sú lieky.

Európa musí poskytnúť stimuly pre výrobu, aby sa zabezpečila lepšia strategická autonómia pri dodávkach rádioizotopov. Napriek tomu, že Európa je svetovým lídrom v dodávkach lekárskeho rádioizotopov, je kriticky

závislá od USA a Ruska, pokiaľ ide o dodávky kovového nízko obohateného uránu s vysokou koncentráciou (HALEU) a dodávky niektorých obohatených izotopov pre ciele výroby rádioizotopov.

EÚ je naďalej veľmi závislá od Ruska pri dodávkach stabilných izotopov, ktoré sa používajú na výrobu určitých rádioizotopov pre modernú alebo rozvíjajúcu sa molekulárnu rádioterapiu, ako je napríklad yterbium-176 používané na výrobu lutécia-177.

To predstavuje skutočnú výzvu pre dodávateľský reťazec tohto špecifického rádioizotopu, pri ktorom sa v najbližších rokoch očakáva stonásobenie celosvetového dopytu.

Dodávateľský reťazec tiež závisí od systémov výroby pomocou reaktora alebo urýchľovača, od spracovania rádioizotopov a ich dodávok do nemocnice. V záujme zaistenia rovnakého prístupu k starostlivosti by členské štáty, a najmä výskumné centrá a nemocnice mali užšie spolupracovať. Prístup k rádioterapii nie je vo všetkých členských štátoch rovnaký, najmä pokiaľ ide o vývojovú a pilotnú fázu. Cieľom je zabezpečiť rýchlejší prístup k liekom, ktoré sú vo fáze výskumu alebo sa môžu použiť v nevyhnutných prípadoch, ako aj zlepšiť prístup malých nemocníc, ktorým môžu chýbať potrebné odborné znalosti a infraštruktúra. Pre niektorých pacientov to môže mať zásadný význam.

Európske financovanie výskumu, vývoja a inovácií v oblasti nukleárnej medicíny, najmä v rámci programov Horizont a Euratom, má zásadný význam pre uspokojenie potrieb pacientov. Európa by mala mať strategické projekty spoločného záujmu v tejto oblasti, na ktoré by sa vyčlenili finančné prostriedky z budúceho viacročného finančného rámca (VFR) EÚ. Cennými projektmi sú stratégia Európskej komisie SAMIRA a európska iniciatíva za zriadenie rádioizotopového centra (ERVI) v súvislosti s európskym plánom na boj proti rakovine. Európska komisia by mala ísť ešte ďalej a zahrnúť nukleárnu medicínu výraznejšie do európskeho plánu na boj proti rakovine a do misie proti rakovine v rámci programu Horizont Európa.

Členské štáty by tiež mali financovať politiky verejného zdravia so zameraním na lekárske rádiologické a jadrové technológie. To vyšle dobrý signál tomuto odvetviu a umožní rozvoj a rast výskumu a inovácií, ako aj priemyselnej infraštruktúry v Európe. Zároveň to priláka viac ľudí do tohto odvetvia.

Na záver možno konštatovať, že lepšie zabezpečiť dodávky rádioizotopov v Európe a uspokojiť rastúci dopyt zo strany pacientov budeme schopní len vtedy, ak prijmemo odvážne politické rozhodnutia.

MIMORIADNY HOS?

Po 20 rokoch čakania zaznamenalo Severné Macedónsko pokles podpory verejnosti pre členstvo v EÚ. Severnému Macedónsku bol štatút kandidátskej krajiny udelený už v decembri 2005, no prešlo 15 rokov, kým sa otvorili prístupové rokovania, čo je najdlhšia čakacia doba v dejinách EÚ. Napriek pomalému tempu

pokroku, neúspechom a oneskoreniam sú vyhliadky na hospodársku prosperitu a regionálnu stabilitu naďalej pre tento národ motiváciou stať sa členom EÚ. But the EU also has to show that it is willing to advance the accession process and reward progress, writes our surprise guest,

Biljana Spasovska, Executive Director of the Balkan Civil Society Development Network and an 'enlargement candidate member' for North Macedonia in the EESC.

Biljana Spasovska je výkonnou riaditeľkou Balkánskej siete na rozvoj občianskej spoločnosti (BCSDN), čo je regionálna sieť organizácií občianskej spoločnosti, ktoré spolupracujú, aby upevnili postavenie občianskej spoločnosti na Balkáne a posilnili jej rozvoj. V súčasnosti je tiež spolupredsiedníčkou Partnerstva organizácií občianskej spoločnosti pre účinnosť rozvoja, členkou Partnerstva v záujme vytvorenia celosvetovej normy pre zodpovednosť organizácií občianskej spoločnosti) a „členkou z kandidátskej krajiny“ v EHSV.

Biljana má viac ako desaťročné skúsenosti s vedúcim politickým a podporným úsilím zameraným na posilnenie úlohy občianskej spoločnosti na Balkáne a jej hlasu v politických procesoch na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ. Viedla niekoľko regionálnych, európskych a globálnych projektov spolupráce zameraných na podporu priaznivejšieho prostredia pre občiansku spoločnosť, dôveryhodnejšej politiky rozširovania EÚ, väčšej zodpovednosti občianskej spoločnosti a účinnejšej rozvojovej spolupráce, alebo sa do takýchto projektov zapojila.

Ukončila magisterské štúdium v odbore interdisciplinárnych štúdií na Univerzite v Bologni a v súčasnosti sa venuje doktorandskému štúdiu so zameraním na globalizáciu a demokraciu.

VSTUP SEVERNÉHO MACEDÓNSKA DO EÚ: VÝZVY, PRÍSŮBY A CESTA VPRED

Biljana Spasovska

Balkánska sieť na rozvoj občianskej spoločnosti (BCSDN)

Severné Macedónsko sa vo svojom úsilí o vstup do EÚ ocitlo v kritickom bode, keďže jeho cesta je poznačená neúspechmi a oneskoreniami v dôsledku nevyriešených dvojstranných sporov a slabnúcej podpory verejnosti. Napriek spomínaným prekážkam sú vyhliadky na hospodársku prosperitu a regionálnu stabilitu naďalej pre tento národ motiváciou stať sa členom EÚ.

Prieskumy verejnej mienky však odhaľujú znepokojujúci trend, ktorým je klesajúca podpora verejnosti pre členstvo v EÚ zaznamenaná v uplynulých rokoch. Tento pokles odráža celkovú frustráciu z pomalého tempa pokroku a pocitu nedostatočnej vôle zo strany členských štátov EÚ.

Cesta Severného Macedónska do EÚ je posiatá zložitými problémami, ktoré presahujú hranice krajiny. Kríza demokracie a politická nestabilita v regióne a medzi členskými štátmi EÚ spolu s nárastom pravicového nacionalizmu predstavujú veľké výzvy pre integračný proces. Je tu však aj priestor na optimizmus a novú nádej, keďže mnohí ľudia vnímajú integráciu do EÚ ako cestu k budúcej prosperite a zlepšeniu životnej úrovne. Takisto je pozitívne, že krajina už dosť dobre zosúladiť svoju legislatívu s právnymi predpismi EÚ.

Severné Macedónsko sa pri napredovaní musí predovšetkým usilovať dosiahnuť pokrok v reformách a rokovacích kapitolách týkajúcich sa dôležitých oblastí, ako je právny štát, spravodlivosť, demokracia a lepšia verejná správa. Keby sa v týchto oblastiach dosiahol viditeľný pokrok vďaka prístupovému procesu, vzrástla by aj podpora verejnosti pre EÚ. Rešpektovanie demokratických hodnôt, regionálna spolupráca a záujem podieľať sa na spoločnom európskom projekte budú mať zásadný význam, keďže prístupové úsilie krajiny naráža na množstvo prekážok.

Severné Macedónsko musí preukázať politickú vyspelosť a zaviesť potrebné reformy, zatiaľ čo EÚ musí jeho obyvateľom ukázať, že prístupový proces je spravodlivý, založený na zásluhách a napreduje. Politická vôľa pokročiť v prístupových rokovaniach, akú EÚ prejavila v prípade Ukrajiny, musí byť aj tu jasne viditeľná, pričom treba oceniť dosiahnuté výsledky a prijať opatrenia, ktoré na oboch stranách zaručia primerané kapacity na podporu tohto procesu.

A napokon by malo byť jasné, že neexistuje lepšia alternatíva, ktorá by bola prospešná pre všetkých, než je vstup Severného Macedónska, resp. celého regiónu do EÚ. Severné Macedónsko je síce malá krajina, ale jeho bohaté kultúrne dedičstvo, strategická poloha a oddanosť demokratickým hodnotám by priniesli regionálnu stabilitu a príležitosti na hospodársky rast a by posilnili rozmanitosť a súdržnosť EÚ.

VO?BY DO EURÓPSKEHO PARLAMENTU 6. – 9. JÚNA 2024: JA IDEM VOLIŤ. A ?O VY?

V poslednom článku našej rubriky *Ja idem voliť. A čo vy?* Antoine Fobe z Európskej únie nevidiacich, ktorý zodpovedá aktivizmus a kampane, píše o požiadavkách svojej organizácie na zlepšenie prístupnosti volieb. Napriek úsiliu, ktoré vynaložili organizácie

osôb so zdravotným postihnutím, EHSV a Európsky parlament, je už opäť príliš neskoro na to, aby šli európske voľby v tejto oblasti príkladom.

EURÓPSKE VO?BY AKO VZOR PRÍSTUPNÝCH VOLIEB – TENTORAZ JE UŽ PRÍLIŠ NESKORO

Antoine Fobe:

Voľby do Európskeho parlamentu sú pred dvermi a my – Európska únia nevidiacich (EBU) – nabádame všetkých zrakovo postihnutých občanov, aby išli voliť, akokoľvek zložitá to pre nich môže byť. Mali by sa pritom

zamyslieť nad tým, akú pozornosť venujú kandidáti a jednotlivé strany problematike začlenenia v súlade s Dohovorom OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím. Občania so zrakovým postihnutím musia totiž dať jasne najavo svoje očakávania.

Európska únia nevidiacich (EBU) ako hlas nevidiacich a slabozrakých osôb v Európe sa snaží o prístupnú a inkluzívnu spoločnosť s rovnakými príležitosťami pre ľudí so zrakovým postihnutím, aby sa mohli v plnom rozsahu zapájať do všetkých oblastí života. Politická účasť je samozrejme základným aspektom, pretože občanom so zrakovým postihnutím umožňuje svojim hlasom a politickou činnosťou podporovať politiky a právne predpisy zohľadňujúce ich zdravotné postihnutie.

S blížiacimi sa tohtoročnými voľbami do EP je účasť osôb so zdravotným znevýhodnením, tak v pozícii voličov, ako aj kandidátov, dôležitou a aktuálnou témou.

Podľa správy Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) z roku 2019 nebolo v posledných voľbách do Európskeho parlamentu (EP) približne 400 000 osobám so zdravotným postihnutím umožnené uplatniť svoje volebné právo. Zdravotné postihnutie má menej ako 5 % poslancov EP.

V súvislosti s nadchádzajúcimi voľbami do EP požaduje EBU vo svojom [vyhlásení](#) opätovne v prvom rade najmä to, aby sa stanovila norma týkajúca sa prístupnosti hlasovania (volebné postupy), informácií o voľbách (zariadenia a materiály volebnej kampane, politické diskusie, programy politických strán a webové stránky) a povolebných postupov (napr. mechanizmy podávania sťažností), ako aj zaistenia rovnoprávnosti, pokiaľ ide o právo byť volený.

Zameriavame sa na voľby do EP, pretože len tie ako prvok občianstva EÚ spadajú do rozsahu právomocí Európskej únie, ktorá môže v rámci nich zabezpečiť rovnaké práva pre osoby so zdravotným postihnutím. Keďže však organizovanie volieb zostáva v právomoci členských štátov, najlepšie postupy na úrovni EÚ by sa automaticky rozšírili aj na všetky ostatné druhy volieb.

Na to, aby boli tohtoročné voľby do EP príkladom v tomto smere, je už, žiaľ, príliš neskoro. Nie z dôvodu nezájmu samotného EP – práve naopak, ten v máji 2022 navrhol reformu volebného zákona EÚ s osobitným zameraním na zaručenie práva zdravotne postihnutým voliť nezávisle, v tajnom hlasovaní a slobodne si zvoliť asistenciu, a na prístupnosť hlasovania poštou a politických kampaní. Rada EÚ, žiaľ, doteraz nereagovala.

EBU vyzýva EP, aby vo svojom novom zložení v nadchádzajúcich piatich rokoch nového legislatívneho obdobia naďalej naliehal na Radu, aby prijala navrhovanú reformu a dosiahla citeľný pokrok vo voľbách v roku 2029. Môžeme sa spoľahnúť na podporu EHSV, ktorý už v roku 2020 vyzval na formálnu legislatívnu iniciatívu EP s cieľom zaručiť osobám so zdravotným postihnutím skutočné právo voliť vo voľbách do EP. Rovnako sa môžeme spoľahnúť na podporu Európskej komisie, ktorá v decembri minulého roka uverejnila príručku osvedčených volebných postupov a v súčasnosti pracuje na prehľade postupov elektronického hlasovania a využívaní IKT vo voľbách, pričom tak v príručke, ako aj v prehľade sa venuje pozornosť aspektom prístupnosti.

EHSV SA ZÚČASTNIL NA PRETEKOKH RUNNING FOR EUROPE

Európsky hospodársky a sociálny výbor sa 26. mája zúčastnil na 44. ročníku dvadsaťkilometrového behu Bruselom, v ktorom sa tento rok postavilo na štart rekordných 45 330 pretekárov. EHSV bol súčasťou tímu medziinštitucionálneho organizačného výboru

Running for Europe, ktorého členovia bežali v duchu hesla „Využite svoj hlas“ nabádajúc občanov, aby sa zapojili do volieb do Európskeho parlamentu. Preteky odštartoval spolu so zástupcami Európskej komisie a Európskeho parlamentu aj podpredseda EHSV pre komunikáciu Laurențiu Plosceanu. Víťazom sa stal Alex Kibet z Kene, ktorý dobehol do cieľa s časom 00:59:57. Spomedzi žien bola najrýchlejšia Sophie Hardy z Belgicka s časom 01:10:56.

AKTUALITY EHSV

EHSV varuje, že balík opatrení v oblasti obrany demokracie pravdepodobne nenaplní očakávania

Na aprílovom plenárnom zasadnutí Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru (EHSV) sa diskutovalo o balíku opatrení v oblasti obrany demokracie, ktorý predložila Európska komisia. Členovia EHSV vyjadrili výhrady k jeho načasovaniu aj k tomu,

aký prístup sa v ňom zaujal, najmä pokiaľ ide o obmedzenie zahraničného vplyvu. EHSV sa domnieva, že tento balík nielenže bude neúčinný, ale mohol by ohroziť aj občiansky priestor v Európe.

Avizovaným zámerom balíka opatrení v oblasti obrany demokracie je zlepšiť transparentnosť a demokratickú zodpovednosť v Európe, EHSV v ňom však vidí veľa nedostatkov. Podľa jeho názoru tento balík prišiel príliš neskoro na to, aby mohol mať akýkoľvek skutočný vplyv na nadchádzajúce európske voľby v roku 2024, a nezohľadnili sa v ňom ani jeho predchádzajúce [odporúčania](#) v záujme posilnenia európskej demokracie.

Predseda EHSV **Oliver Röpk**e pri tejto príležitosti upozornil: „Keď hovoríme o „nebezpečenstvách“ pre naše demokracie, je dôležité vyzdvihnúť rásnu reakciu EÚ a výsledky súčasnej Komisie v oblasti obrany demokracie, základných práv a právneho štátu. EHSV si vypočul aj obavy, ktoré vyslovili mnohí aktéri občianskej spoločnosti v súvislosti s tým, čo považujú za riziká balíka. Musíme nájsť spoločný spôsob, ako spojiť obranu demokracie so všetkými potrebnými zárukami, aby sa zachoval občiansky priestor.“

Hoci EHSV podporuje cieľ smernice zabezpečiť transparentnosť lobingu v mene tretích krajín, rozhodne nesúhlasí s navrhovanými metódami a varuje, že by mohli mať nezamýšľané dôsledky pre občiansky priestor. Spravodajca [stanoviska](#) EHSV na tému *Balík opatrení v oblasti obrany demokracie* **Christian Moos** na margo návrhu vyhlásil: „Považujeme túto smernicu za nebezpečnú. Podobá sa na zákon o „zahraničných agentoch“. Mohla by stigmatizovať mimovládne organizácie. Je zrejmé, že návrh v jeho súčasnom znení by mal byť stiahnutý. Mohol by totiž ešte zhoršiť problém zmenšujúceho sa občianskeho priestoru v Európe, a to je niečo, čo Komisia určite nechce.“

Pokiaľ ide o to, či balík dokáže odstrániť základné príčiny úpadku demokracie v EÚ, spravodajca **José Antonio Moreno Díaz** je skeptický. Tým, že sa v návrhoch pozornosť úzko zameriava na vonkajšie hrozby, prehliadajú sa zákerné pokusy o destabilizáciu demokracií EÚ zvnútra, čím vzniká nebezpečný slepý uhol.

Komisia uznala obavy, že by balík mohol mať negatívne dôsledky pre mimovládne organizácie, domnieva sa však, že sú zavedené dostatočné záruky na ich ochranu. (gb)

Európsky hospodársky a sociálny výbor schválil dohodu, ktorou sa zriaďuje medziinštitucionálny etický orgán

EHSV na svojom plenárnom zasadnutí 25. apríla schválil dohodu, ktorou sa zriaďuje medziinštitucionálny orgán pre etické normy. Novú dohodu formálne podpísali zástupcovia zúčastnených

inštitúcií a orgánov EÚ 15. mája. Účinnosť by mala nadobudnúť 6. júna, v prvý deň hlasovania vo voľbách do Európskeho parlamentu.

Dohoda je významným krokom smerom k posilneniu spoločnej kultúry integrity a etiky.

Nový orgán EÚ bude vypracúvať, aktualizovať a interpretovať spoločné minimálne normy etického správania a uverejňovať správy o tom, ako sa tieto normy premietli do vnútorných predpisov každej zúčastnenej inštitúcie a orgánu EÚ.

Súčasťou nového etického orgánu bude okrem EHSV týchto sedem inštitúcií a orgánov EÚ: Európsky parlament, Rada EÚ, Európska komisia, Súdny dvor Európskej únie, Európska centrálna banka, Európsky dvor audítorov a Európsky výbor regiónov.

Každú zúčastnenú inštitúciu bude zastupovať jeden vysokopostavený člen a vo funkcii predsedu orgánu sa budú zástupcovia inštitúcií každoročne striedať.

Päť nezávislých odborníkov bude podporovať prácu orgánu tým, že na požiadanie poskytnú svoje stanoviská. Každá zmluvná strana sa s nimi bude môcť poradiť o jednotlivých štandardizovaných písomných vyhláseniach vrátane vyhlásení o záujmoch. (mp)

Komisárka Johansson vyzýva EHSV, aby podporil uplatňovanie prístupu Tím Európa k migrácii pracovnej sily

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) na svojom aprílovom plenárnom zasadnutí rokoval o balíku opatrení v oblasti mobility talentov. Táto iniciatíva zahŕňa súbor nových opatrení, ktorých cieľom je zatraktívniť Úniu pre talenty z krajín mimo EÚ a uľahčiť mobilitu v rámci nej.

Hostujúca rečníčka, komisárka pre vnútorné záležitosti **Ylva Johansson**, vyzvala EHSV na podporu pri spájaní členských štátov a organizácií občianskej spoločnosti s cieľom prijať túto inováciu a zabezpečiť účinnú politiku v oblasti pracovnej migrácie.

Jedným zo základných opatrení v rámci tohto balíka je iniciatíva *okruh talentov EÚ*. Ide o prvý dobrovoľný nástroj na úrovni EÚ, v rámci ktorého môžu zainteresované členské štáty iniciovať nadväzovanie kontaktov zamestnávateľov EÚ s uchádzačmi o zamestnanie z tretích krajín.

Predseda EHSV **Oliver Röpke** zdôraznil, že „EÚ čelí vážnemu nedostatku pracovných síl a zručností v dôsledku prechodu na zelené a digitálne hospodárstvo a demografických výziev. Balík opatrení v oblasti mobility talentov môže byť jedným z ďalších nástrojov na zmiernenie týchto problémov.“

Komisárka **Johansson** vyzvala na uplatňovanie prístupu *Tím Európa* k migrácii pracovnej sily so širším európskym rozmerom. „Migrácia pracovnej sily je predovšetkým v právomoci členských štátov a bude to tak aj naďalej. Musíme však vytvoriť prístup *Tím Európa*, v rámci ktorého by inštitúcie EÚ, členské štáty a organizácie občianskej spoločnosti spolupracovali na realizácii nových iniciatív a uľahčovaní vykonávania politík v oblasti mobility pracovnej sily.“

Členka EHSV Tatjana Babrauskienė, spravodajkyňa stanoviska na tému [*Balík opatrení v oblasti mobility talentov*](#), ktoré bolo prijaté na tomto plenárnom zasadnutí, upozornila, že okruh talentov EÚ musí byť praktickým, ľahko použiteľným a dôveryhodným nástrojom, ktorý je príťažlivý pre pracovníkov aj zamestnávateľov. Zároveň musí podporovať spravodlivú a etickú legálnu migráciu pracovnej sily.“ (at)

EHSV víta historické hlasovanie Európskeho parlamentu o boji proti rodovo motivovanému násiliu a opakuje záväzok presadzovať práva žien

Každá desiatu ženu žije vo veľkej chudobe. Každá tretia je vystavená násiliu. Sme svedkami rastúceho odmietavého postoja k právam žien na celom svete vrátane EÚ. Vzhľadom na to, že sa neadržateľne blížia voľby do Európskeho parlamentu a vytvorenie novej Európskej komisie,

zásadný význam pre posilnenie postavenia žien a dievčat bude mať pokračujúca podpora zo strany inštitúcií i občianskej spoločnosti.

Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) usporiadal 25. apríla na plenárnom zasadnutí diskusiu s niektorými poprednými organizáciami EÚ, ktoré sa zasadzujú za rodovú rovnosť, s cieľom zdôrazniť naliehavú potrebu naďalej presadzovať práva žien aj v nasledujúcom funkčnom období EÚ.

Diskusia sa konala deň po tom, ako Európsky parlament schválil prvú smernicu EÚ o boji proti rodovo motivovanému násiliu; a jej témou boli závery 68. zasadnutia Komisie OSN pre postavenie žien (UNCSW68). Táto komisia je popredným medzinárodným fórom na hodnotenie pokroku pri dosahovaní rodovej rovnosti na svete a tento rok sa zamerala na chudobu žien.

EHSV prispel ku konferencii UNCSW68, ktorá sa konala v marci v New Yorku, vyhlásením s názvom [A gender lens on poverty](#) (Chudoba z rodového hľadiska), ktoré obsahuje 10 akčných bodov na posilnenie ekonomického postavenia a sociálnu ochranu žien.

„Keďže chudoba nie je rodovo neutrálna, ani jej riešenie také nemôže byť. Násilie páchané na ženách má vplyv na riziko chudoby žien a na ich schopnosť rovnocenne sa zúčastňovať na trhu práce. Môžem preto len privítať záverečné hlasovanie v Európskom parlamente o vôbec prvej smernici o ochrane žien pred rodovo motivovaným násilím a domácim násilím na európskej úrovni,“ vyhlásil **predseda EHSV Oliver Röpk**e.

Spoločný postup na všetkých úrovniach dosiahol počas funkčného obdobia tejto Komisie niekoľko míľnikov, ako je smernica EÚ o transparentnosti odmeňovania a stratégia v oblasti starostlivosti, dodal **Lanfranco Fanti**, člen kabinetu komisárky pre rovnosť Heleny Dalliovej.

Účastníci diskusie žiadali, aby sa vytvorila Rada EÚ v zložení pre rodovú rovnosť, ako aj funkcia koordinátora EÚ pre násilie páchané na ženách a obnovil mandát komisára pre rovnosť.

„Potrebujeme politickú podporu EÚ,“ zdôraznila **Florence Raes**, riaditeľka bruselskej pobočky OSN Ženy. Napriek skutočnému pokroku v oblasti rovnosti sú práva žien v bezprecedentnej miere oslabované a existuje stále väčšie riziko, že rodová rovnosť by mohla vypadnúť zo zoznamu priorít.

„Byť ženou a členkou menšinovej skupiny znamená, že budete zápasiť. Musíme mať na pamäti, že rovnosť už nestačí: rovnosť potrebuje prierezovosť,“ doplnila **Ilaria Todde**, riaditeľka pre zastupovanie záujmov, sieť Eurocentralasian Lesbian Community.

„Násilie páchané na ženách je hlboko zakorenené v patriarchálnych systémoch na celom svete. Dnes vítame prijatie vôbec prvej smernice EÚ o násilí páchanom na ženách a domácom násilí,“ uviedla **Mary Collins**, riaditeľka Európskej ženskej loby. (II)

„Musíme vyváža? náš tovar a technológie, nie naše pracovné miesta. Investície sa musia realizovať v Európe.“

Zástupkyňa generálnej riaditeľky Komisie pre vnútorný trh Maive Rute a predseda EHSV Oliver Röpke na aprílovom plenárnom zasadnutí EHSV zdôraznili, že posilnenie konkurencieschopnosti EÚ je kľúčom k väčšiemu rastu a blahobytu nášho hospodárstva a spoločnosti.

Maive Rute zdôraznila, že EÚ nesmie strácať čas a musí okamžite konať, ak chce dobehnúť svetové hospodárske veľmoci a byť ich súperom v tomto mimoriadne konkurenčnom prostredí.

Pokiaľ ide o hodnotenie súčasného stavu konkurencieschopnosti EÚ, upozornila, že potrebujeme radikálnu zmenu: „Uplatňovanie pravidiel jednotného trhu nesmie závisieť od dobrej vôle, ale musí sa skutočne presadzovať. Musíme vyvážať náš tovar a technológie, nie naše pracovné miesta. Naše priemyselné odvetvia musia byť konkurencieschopné a investície sa musia realizovať tu.“

Oliver Röpke zdôraznil, že „konkurencieschopnosť je základným kameňom hospodárskeho úspechu EÚ. Stimuluje rast, inovácie a prosperitu a zároveň posilňuje globálny vplyv a odolnosť Únie“. Taktiež dodal, že „ak diskutujeme o európskej konkurencieschopnosti, ústrednou témou diskusie musia byť ľudia, pričom treba zabezpečiť, aby sa na nikoho nezabudlo. Jej konečný vplyv a význam spočíva v tom, ako ovplyvňuje blahobyt, príležitosti a prosperitu jednotlivcov aj spoločností. Preto sa v rámci každej diskusie o konkurencieschopnosti musí kľásť prvoradý dôraz na potreby, práva a aspirácie ľudí.“

Na plenárnom zasadnutí sa tiež prijalo stanovisko na tému [Stratégia dlhodobej konkurencieschopnosti](#), ktoré vypracovala spravodajkyňa **Emilie Prouzet** a spoluspravodajca **Stefano Palmieri**. (mp)

Prevratná sila obehového hospodárstva: hlavná konferencia EHSV ukazuje cestu k transformácii Európy

Tento rok uskutočnila Európska platforma pre obehové hospodárstvo (ECESP) svoju hlavnú konferenciu 15. a 16. apríla a spojila pri tom sily s belgickým predsedníctvom Rady EÚ a

[Svetovým fórom obehového hospodárstva \(WCEF\)](#) so sídlom vo Fínsku. Táto platforma je iniciatívou, pri ktorej zrode stál a na ktorej riadení sa spolupodieľa Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV).

Konferencia, ktorá sa konala v bruselskom konferenčnom centre Square a do ktorej sa zapojilo viac ako 1000 účastníkov a 150 rečníkov, predstavila účinné riešenia v duchu obehového hospodárstva vychádzajúce z

najnovších vedeckých poznatkov. Delegáti EHSV sa podelili o úspech ECESP.

Člen EHSV a spoluzakladateľ ECESP **Cillian Lohan** označil túto platformu za „sieť sietí“, ktorá vytvára prepojenia medzi tvorbou politík a občianskou spoločnosťou v záujme pokroku v obehovom hospodárstve. Člen riadiacej skupiny ECESP **Anders Ladefoged** zdôraznil úlohu platformy pri diskusii o pokroku a nedostatkoch v obehovom hospodárstve Európy a ponúkol ju ako priestor pre spoluprácu a vzdelávanie. Členka EHSV **Maria Nikolopoulou** zdôraznila rastúcu interaktivitu ECESP, ktorá uľahčuje dialóg prostredníctvom iniciatív ako #EUCircularTalks.

Počas záverečného plenárneho zasadnutia konferencie **komisárka pre medzinárodné partnerstvá Jutta Urpilainen** avizovala dve iniciatívy na podporu globálneho prechodu na obehové hospodárstvo: centrum zdrojov EÚ pre obehové hospodárstvo financované Európskou komisiou vo výške 15 miliónov EUR a program SWITCH pre obehové hospodárstvo vo východnej a južnej Afrike, na ktorý Komisia v priebehu piatich rokov prispeje sumou 40 miliónov EUR. ECESP prisľúbila podporu obom iniciatívam.

Platforma ECESP, ktorej zrod iniciovali EHSV a Európska komisia v roku 2017, podporuje dialóg, šíri osvedčené postupy a poskytuje informácie o obehovom hospodárstve s cieľom premeniť vízie na činy. EHSV sa aktívne zasadzuje za obehovosť a už v roku 2015 podporil akčný plán EÚ pre obehové hospodárstvo. Platforma slúži ako spoločné úsilie o zapojenie všetkých zainteresovaných strán do realizácie vízie obehového hospodárstva s cieľom urýchliť transformáciu prostredníctvom dialógu a spolupráce.(ks)

Zahraničné mocnosti využívajú dezinformácie ako zbraň s cieľom poškodiť našu spoločnosť

Sekcia EHSV pre vonkajšie vzťahy (REX) zorganizovala svoju druhú kampaň a konferenciu o boji proti dezinformáciám v rámci svojho zastrešujúceho projektu o tejto problematike, ktorý sa má realizovať s pomocou občianskej spoločnosti.

Po úspešnej kampani v Bulharsku sa tentoraz toto podujatie konalo 18. apríla v Moldavsku. Krajina nedávno posilnila svoje kapacity v oblasti strategickej komunikácie a dialógu zriadením dvoch špecializovaných orgánov: Centra pre strategickú komunikáciu a boj proti dezinformáciám a Centra pre občianske iniciatívy pre národnostné menšiny.

Konferencia sa konala v spolupráci s Moldavskou štátnou univerzitou v Kišiňove.

Predseda EHSV **Oliver Röpke** v príhovore zdôraznil, že je dôležité podporovať dialóg a do boja proti zahraničnému zasahovaniu a dezinformáciám zapájať všetkých občanov z rôznych prostredí a komunít.

Dezinformácie sa zvyčajne šíria medzi obyvateľstvom, často horizontálne, čo znamená, že najlepším spôsobom, ako tento problém riešiť, nie je prístup zhora nadol, ale kritické myslenie občanov a ich priama angažovanosť. Práve tu môže zohrávať kľúčovú úlohu organizovaná občianska spoločnosť, keďže dezinformácie narúšajú štruktúru našich spoločností.

Riaditeľka Centra pre strategickú komunikáciu a boj proti dezinformáciám **Ana Revenco**, ktorá na konferencii predniesla jeden z hlavných príspevkov, zdôraznila, že občania nemôžu bojovať proti dezinformáciám sami a že centrum by im mohlo pomôcť zlepšiť si zručnosti potrebné na boj proti toxickým dezinformáciám v dlhodobom horizonte.

„Odstránenie dezinformácií je nereálny cieľ. Naše spoločné úsilie sa preto bude zameriavať na odhaľovanie falošných správ a na to, ako im predchádzať a ako zmierniť ich škodlivý vplyv na našu spoločnosť,“ dodala.

Vedúci Centra pre občianske iniciatívy pre národnostné menšiny **Mihai Peicov** uviedol, že vytvorenie tohto centra vládou je dôležitým krokom k sociálnemu začleneniu všetkých ľudí. Ďalej upozornil, že treba vytvoriť nové vzdelávacie politiky pre menšiny.

Na konferencii bola vyzdvihnutá úloha vzdelávania a zameranie na mladých ľudí, keďže mnohými poznatkami prispela mládež, študenti a novinári, ktorí sa na konferencii zúčastnili.

Krátky videofilm o konferencii si môžete pozrieť [na tomto odkaze](#).

[#EUvsDisinfo](#) (at)

Zmiešané poradné výbory EÚ – Srbsko a EÚ – ? ierna Hora monitorujú prístupové rokovania a diskutujú o novom pláne rastu

Sekcia EHSV pre vonkajšie vzťahy (REX) usporiadala dve stretnutia so srbskými a čiernohorskými partnermi v rámci príslušných zmiešaných poradných výborov (ZPV). Tento spoločný orgán umožňuje organizáciám občianskej spoločnosti oboch strán monitorovať prístupové rokovania krajiny, diskutovať o otázkach spoločného záujmu a poukázať na obavy, ktoré treba riešiť na ceste k vstupu do Európskej únie.

EHSV privítal 5. apríla 2024 srbských členov zmiešaného poradného výboru v Bruseli, aby prediskutovali súčasný stav vzťahov medzi EÚ a Srbskom a rokovania s EÚ v rámci prístupového procesu. Medzi ďalšie nastolené otázky patrili príležitosti pre Srbsko, ktoré prináša nový plán rastu a Nástroj na podporu reforiem a rastu pre západný Balkán, povolebná situácia v krajine a prehľad o stave jeho demokracie a právneho štátu.

Na podujatí sa zúčastnil novovymenovaný vedúci misie Srbskej republiky pri EÚ **Danijel Apostolović**, ktorý zdôraznil spoločné stanovisko EÚ a Srbska k užšej spolupráci vo všetkých relevantných otázkach pre prístupové rokovania Srbska.

Podpredseda EHSV pre komunikáciu **Laurențiu Plosceanu** zdôraznil význam týchto stretnutí, pretože zaručujú prítomnosť zástupcov občianskej spoločnosti s cieľom posilniť naratív pristúpenia k EÚ v Srbsku.

Schôdza sa skončila prijatím [spoločného vyhlásenia](#), ktoré bude postúpené inštitúciám EÚ a miestnym orgánom a vláde v Srbsku.

Video o tomto stretnutí si môžete pozrieť [tu](#).

Členka zmiešaného poradného výboru EÚ – Srbsko **Nataša Vučković** bola 13. mája zvolená za novú predsedníčku Európskeho združenia pre miestnu demokraciu (ALDA). EHSV zastupoval na valnom zhromaždení ALDA v Barcelone pán Plosceanu, ktorý zablahoževal pani Vučković k jej vymenovaniu.

Osemnásť schôdza zmiešaného poradného výboru EÚ – Čierna Hora sa konala 16. apríla v Podgorici a inštitúciám EÚ vyslala jasný signál, že Čierna Hora je pevne odhodlaná stať sa 28. členským štátom EÚ do roku 2028.

Členovia ZPV vyzvali svoje organizácie, vnútroštátne orgány a inštitúcie EÚ, aby vynaložili maximálne úsilie na splnenie predbežných kritérií v oblasti právneho štátu. Predloženie hodnotiacej správy o predbežných kritériách (IBAR) v oblasti právneho štátu do júna bude zlomovým bodom v procese pristúpenia k EÚ, čo umožní provizórne uzavretie ostatných kapitol.

Spolupredseda ZPV a člen EHSV **Decebal-Ștefăniță Padure** vyjadril svoje presvedčenie, že „čiernohorské orgány by mali plniť svoje ambiciózne ciele a organizovaná občianska spoločnosť by mala byť zapojená do všetkých krokov prístupových rokovaní.“ Spolupredseda za čiernohorskú stranu **Gordana Đurović** vyzvala všetky zainteresované strany, aby podporili úsilie o získanie pozitívnej správy od Komisie do júna.

Hlavný vyjednávač Dr. **Predrag Zenović** poukázal na dôležitú úlohu a konkrétnu pomoc občianskej spoločnosti v procese rokovaní, pričom verejná podpora členstva Čiernej Hory v EÚ dosiahla 80 %.

Veľvyslankyňa EÚ v Čiernej Hore **Oana Cristina Popa** poznamenala, že Čierna Hora podľa všetkého konečne našla potrebnú stabilitu na to, aby sa zamerala na pristúpenie k EÚ ako na svoju hlavnú strategickú prioritu, pričom dodala: „Všetci sa budeme snažiť zabezpečiť, aby sa táto príležitosť nepremeškala“.

Na konci stretnutia bolo prijaté [spoločné vyhlásenie](#), ktoré bude predložené výboru pre stabilizáciu a pridruženie, Parlamentnému výboru pre stabilizáciu a pridruženie, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, Európskej komisii a vláde Čiernej Hory. (at)

[Na Dni otvorených dverí 2024 EHSV šíril osvetu o význame hlasovania vo voľbách do Európskeho parlamentu v roku 2024.](#)

Výbor otvoril svoje dvere pre verejnosť počas tradičného Dňa otvorených dverí v sobotu 4. mája 2024, pričom informoval ľudí o svojej úlohe v európskych inštitúciách a o nadchádzajúcich

voľbách do Európskeho parlamentu.

Počas dňa zorganizoval EHSV viacero aktivít vo svojom sídle, v budove Jacques Delors v Bruseli. Účastníci mohli navštíviť priestory a zistiť, čo EHSV môže urobiť pre ľudí, dozvedieť sa o úlohe výboru v rozhodovacom

procesu EÚ a podeliť sa o svoje záujmy a obavy s členmi EHSV.

Návštevníci mali tiež príležitosť zistiť, čo členovia EHSV robia vo svojich domovských krajinách, a zapojiť sa do rôznych aktivít, napríklad interaktívnych hier, kvízu o EÚ či kreslenie na tvár pre deti.

Dopoludnia dorazila do sídla výboru aj skupina členov a zamestnancov EHSV, ktorí prešli na bicykli stovky kilometrov po Francúzsku a Belgicku s cieľom zvýšiť informovanosť o význame volieb do Európskeho parlamentu.

Skupina, ktorú viedol člen EHSV **Bruno Choix** zo skupiny Zamestnávateľa, putovala z Caen (Francúzsko) do Bruselu viac ako štyri dni, pričom celková dĺžka trasy bola približne 500 km. Na poslednom úseku od Waterloo po sídlo EHSV v Bruseli sa k nej pripojili ďalší členovia a zamestnanci EHSV. (mp)

V EHSV sa premietal ukrajinský dokumentárny film „20 dní v Mariupole“ ocenený Oscarom

EHSV usporiadal 24. apríla premietanie ukrajinského dokumentárneho filmu „20 dní v Mariupole“, ktorý tento rok získal Oscara v kategórii „najlepší dokumentárny film“.

Film zachytáva režiséra, novinára **Mstyslava Černova**, a jeho kolegov, ako sa počas 20 dramatických dní vo februári a marci 2022 usilujú zdokumentovať brutálne obliehanie Mariupolu, významného ukrajinského prístavného mesta pri Azovskom mori, ruskými vojskami. Černov a členovia jeho tímu pracovali pre agentúru Associated Press a boli poslednými zahraničnými novinármi, ktorí zostali v meste pred jeho obsadením ruskou armádou. Ich šokujúce záznamy a fotografie zobrazujúce aj masívne ostreľovanie pôrodnice a mestského divadla, ktoré slúžilo ako úkryt pre deti, obleteli svet a sú svedectvom hrôz, ktoré ruské invázne vojská napáchali na ukrajinskom civilnom obyvateľstve.

Film „20 dní v Mariupole“ získal okrem ceny americkej filmovej akadémie aj mnoho ďalších prestížnych ocenení vrátane ceny Britskej akadémie filmového a televízneho umenia za najlepší dokumentárny film a ceny divákov pre zahraničný dokumentárny film na filmovom festivale inštitútu Sundance v USA.

Na premietaní sa zúčastnil predseda EHSV **Oliver Röpke** a ďalší významní hostia vrátane vedúceho misie Ukrajiny pri EÚ **Vsevoloda Čencova** a jedného z hlavných protagonistov tohto dokumentárneho filmu **Jevhena Tuzova**.

„Musíme si pamätať, že našou povinnosťou je podať historické svedectvo. Jasným odkazom tohto filmu je, že musíme ukázať svetu, čo ľudia dokážu napáchať z nenávisti, a nesmieme zabúdať na obeť ukrajinského ľudu, ani na jeho vzdor voči nepravosti. Vyhliadky Ukrajiny stať sa členským štátom EÚ nie sú len dôkazom našich spoločných hodnôt, ale aj majákom nádeje na jasnejšiu budúcnosť,“ uviedol predseda EHSV **Oliver Röpke**.

„Film „20 dní v Mariupole“ ponúka hrôzyplný, ale nevyhnutný pohľad na utrpenie spôsobené ruskou agresiou. Som hrdý na to, že v týchto ťažkých časoch náš výbor zostal neochvejne na strane Ukrajiny a jej

dynamickej občianskej spoločnosti a vaša prítomnosť dnes večer znamená veľa," povedal vo svojom prejave podpredseda EHSV pre komunikáciu **Aurel Laurențiu Plosceanu**. EHSV od prvého dňa útočnej vojny Ruska pevne stojí za Ukrajinou a jej občianskou spoločnosťou a prostredníctvom platformy občianskej spoločnosti EÚ – Ukrajina zlepšil svoju spoluprácu s ukrajinskými organizáciami občianskej spoločnosti. Vytvoril ukrajinské centrum, ktoré v Belgicku ponúka ukrajinským organizáciám občianskej spoločnosti pracovný priestor. Okrem toho výbor začal iniciatívu týkajúcu sa členov z kandidátskych krajín, aby sa o svoje odborné znalosti podelil s ukrajinskými organizáciami občianskej spoločnosti. V novembri 2023 delegácia vysokopostavených zástupcov EHSV pod vedením **Olivera Röpkeho** navštívila Ukrajinu, kde sa stretla s ministerkou hospodárstva **Julijou Svyrydenkovou**, ako aj so zástupcami ukrajinského parlamentu a občianskej spoločnosti. Pri vojnových pamätníkoch v krajine si členovia EHSV uctili ukrajinské obete vojny.

Premietanie usporiadané z iniciatívy lotyšského člena EHSV **Andrisa Gobiņa** opäť ukázalo solidaritu európskej občianskej spoločnosti s Ukrajinou a jej ľuďmi. Popri hlavnom podujatí si publikum mohlo pozrieť aj výstavu fotografií venovanú obliehaniu Mariupolu, ktorú výbor pripravil v spolupráci so združením Ukra-Bel.

Priamo pred našimi očami – ukážka belgického umenia v EHSV

Ak vás zaujíma belgické umenie, nenechajte si ujsť výstavu Priamo pred našimi očami, ktorá sa do 28. júna koná v budove EHSV Jacques Delors (átrium 6), Rue Belliard 99, v Bruseli.

Svoje diela predstavujú traja talentovaní belgickí fotografi, grafickí umelci a dizajnéri: [Luk Vander Plaetse](#), [Hugues Legros](#) a [Thibault Choquel](#).

Ich fotografie zachytávajú skrytú krásu všedného života. Výstava „Priamo pred našimi očami“ prináša divokú i jemnú poéziu človečiny spájajúcu rôzne žánre a ľudí.

Výstavu zorganizovali belgickí členovia EHSV s podporou tímu koordinátorov v rámci belgického predsedníctva Rady EÚ, ktoré potrvá do 1. júla 2024. Organizátori vnímajú predsedníctvo ako príležitosť prezentovať *know-how* svojej krajiny a propagovať belgickú kultúru v Európe aj v zahraničí. (II)

AKTUALITY SKUPÍN

Dôvody nového veľkého rozširovania a Únia s 36 členskými štátmi

Stefano Mallia, predseda skupiny Zamestnávateľa v Európskom hospodárskom a sociálnom výbore

Vzhľadom na skúsenosti z posledných dvoch desaťročí a sedem vln rozširovania od začiatku európskeho projektu by bolo pravdepodobne vhodné osláviť výročie „veľkého tresku“ v roku 2004 informáciami o faktoch a číselných údajoch, aby sa rozptýlili emotívne diskusie pred voľbami do Európskeho parlamentu v júni.

Trojročná vojna na Ukrajine posunula otázku rozširovania do popredia európskej geopolitickej agendy. Štatút kandidátskej krajiny, ktorý bol rýchlo udelený Ukrajine, Moldavsku, Bosne a Hercegovine a Gruzínsku, ako aj prístupové rokovania, ktoré sa nakoniec začali so Severným Macedónskom a Albánskom, predstavujú pozitívny pokrok v politike, ktorá už roky stagnovala.

Aby sa zabezpečilo, že táto nová dynamika bude aj naďalej pokračovať, mali by sme ujasniť dôvody.

Demokratizácia a právny štát sú samozrejme nedotknuteľnými zásadami, rovnako ako prístup procesu rozširovania založený na zásluhách, ktorý neumožňuje žiadne skratky. V konečnom dôsledku však treba ľudí ubezpečiť o potenciálnych hospodárskych prínosoch a prosperite pre ďalšiu generáciu Európanov.

Ak na základe minulosti možno predpovedať budúcnosť, môžeme pokojne vyhlásiť, že prínosy sú nesporné. Obchod medzi starými a novými členskými štátmi počas formálneho predvstupového procesu od roku 1994 do roku 2004 vzrástol takmer trojnásobne a medzi samotnými novými členskými štátmi pätnásobne. Vtedajšia EÚ-15 rástla v priemere o 4 % ročne od začiatku prístupového procesu do roku 2008, pričom prístupový proces prispel k polovici tohto rastu a v rokoch 2002 až 2008 vytvoril 3 milióny nových pracovných miest.

Pandémia ochorenia COVID-19 a vojna na Ukrajine ukázali, že EÚ musí prehodnotiť svoju hospodársku odolnosť, najmä v kontexte zelenej a digitálnej transformácie. V pláne REPowerEU sa predpokladá zvýšenie európskej výroby energie z obnoviteľných zdrojov. V akte o emisne neutrálnom priemysle a akte o kritických surovinách sa požaduje, aby sa 40 % ekologických hodnotových reťazcov a hodnotových reťazcov surovín presmerovalo do EÚ. Kandidátske krajiny na pristúpenie k EÚ, najmä Ukrajina, môžu zohrávať dôležitú úlohu a poskytnúť väčšiu hospodársku bezpečnosť.

Pokiaľ ide o prírodné zdroje, Ukrajina má po Nórsku najväčšie zásoby plynu v Európe. Patrí tiež medzi najväčších výrobcov vodnej energie v Európe a mohla by zvýšiť svoju výrobu spolu s inými ekologickými zdrojmi energie, ako sú vietor, slnko a biomasa. Ukrajina je tiež významným vývozcom kovov a na jej území sa nachádzajú ložiská lítia a vzácnych zemín, ktoré majú kľúčový význam pre ekologický a digitálny priemysel.

Polnohospodárske odvetvie Ukrajiny je zároveň jedným z najväčších na svete. Jeho integrácia do jednotného trhu by výrazne zvýšila potravinovú bezpečnosť EÚ.

Výhody zvýšenej účasti na jednotnom trhu pre krajiny západného Balkánu sú tiež úplne jasné. Napríklad HDP Chorvátska sa od vstupu do EÚ v roku 2013 stabilne zvyšoval, čo sa premieta do vyšších príjmov jeho

občanov s priemerným nárastom HDP na obyvateľa o 67 % (z 10 440 EUR v roku 2013 na viac ako 17 240 EUR).

Cesta k členstvu v EÚ pre až deväť nových krajín bude zložitá, ale žiadna iná alternatíva neexistuje. Ak chce byť EÚ svetovou veľmocou, musí byť v prvom rade veľmocou miestnou.

Rozhodujú už iní namiesto vás – nie je na?ase s tým nie?o urobi??

skupina EHSV Pracovníci

Kampaň Európskeho parlamentu „Využi svoj hlas alebo iní rozhodnú za teba“ je veľmi chvályhodná. Volebné video, ktoré sa zaoberá koreňmi európskeho projektu budovania mierovej budúcnosti z popola vojny a genocídy, zabrnkalo na správnu strunu. Najmä v dnešnej dobe, keď zúri extrémizmus a apatia, sa politika často javí skôr ako reality šou než skutočný priestor na konfrontáciu.

Naozaj chcete, aby iní rozhodli za vás? Už tak robia a opäť nás čaká ťahovanie opaskov.

Naša predsedníčka Lucie Studničná sa [vyjadrila rozhodne a jasne: ďalšiu krízu vyvolanú úspornými opatreniami si nemôžeme dovoliť](#). Opatrenia prijaté počas poslednej finančnej krízy zanechali niektoré krajiny vo vákuu hospodárskeho poklesu a odlivu mozgov. V Španielsku, Taliansku a Grécku zostáva nezamestnanosť vysoká a HDP na obyvateľa je stále ďaleko od úrovne z roku 2008. V reakcii na neriešenie tohto javu sme zaznamenali prudký nárast euroskepticizmu a populizmu, ktorý umožnil posun ku krajnej pravici.

S novými fiškálnymi pravidlami nebude mať väčšina členských štátov páky na to, aby mohli čeliť budúcim klimatickým a sociálnym výzvam. Sľuby z La Hulpe vyznejú prázdno. Občania budú trpieť a ďalšie hospodárske ťažkosti, ktoré vlády určite označia za „nariadené z Bruselu“, by mohli byť pre mnohých poslednou kvapkou.

Demokracia nie je len o hlasovaní: ak má byť zdravá, nezaobíde sa bez občianskej spoločnosti a odborov. Hlasovanie však nie je len nástrojom legitimacy a zďaleka nie je zbytočné. Je to právo ťažko vydané úsilím a často aj životmi miliónov ľudí naprieč mnohými generáciami. A môžeme ho stratiť.

Rozhodnutia o úsporných opatreniach nie sú vytesané do kameňa. Pri týchto júnových voľbách a pri všetkých nadchádzajúcich národných voľbách vás vyzývame: využite svoj hlas. Nenechajte si ho vziať. Hlasujte za sociálny pokrok. Spoločne môžeme pokračovať v zlepšovaní fungovania našich krajín a Európskej únie a zmeniť to, čo nefunguje.

#Euelections2024: Organizácie občianskej spoločnosti diskutujú o svojej predstave EÚ a navrhujú priority na nové funkčné obdobie

Skupina Organizácie občianskej spoločnosti

Organizácie občianskej spoločnosti navrhujú, aby sa v novom funkčnom období riešili aktuálne a dlhodobé výzvy, riadne vykonávali súčasné politiky EÚ a posilnili jej hodnoty. Medzi hlavné priority patria štruktúrovaný občiansky dialóg a silná sociálna agenda.

Skupina Organizácie občianskej spoločnosti v EHSV usporiadala 16. apríla [konferenciu](#) na tému *Spoločne budujeme EÚ podľa našich predstáv*. Na podujatí sa stretli zástupcovia národných a európskych organizácií občianskej spoločnosti, ktorí diskutovali o svojich politických prioritách v súvislosti s nadchádzajúcimi [voľbami do Európskeho parlamentu](#) a podpísaním medziinštitucionálneho vyhlásenia z La Hulpe o Európskom pilieri sociálnych práv.

Predseda skupiny Organizácie občianskej spoločnosti Séamus Boland pri otvorení konferencie vyjadril poľutovanie nad tým, že mnohí politici z hlavných národných strán nechcú s voličmi diskutovať o EÚ. Voliči potom nerozumejú, prečo je EÚ potrebná a prečo jej politika nie vždy zohľadňuje, čo je pre nich dôležité. Priepasť medzi širokou verejnosťou a EÚ sa preto prehľbuje a mohlo by to viesť k tomu, že mnohí ľudia budú voliť extrémistické strany. „Teraz je naliehavo potrebné, aby národní a európski politici otvorene diskutovali s ľuďmi o problémoch, ktorým EÚ čelí, a o tom, ako by sa mali tieto problémy vyriešiť. Len tak ich môžeme presvedčiť, že EÚ zastupuje ich záujmy a naďalej vytvára príležitosti pre všetkých.“

Prečítajte si a zdieľajte [závery a odporúčania z konferencie](#), ktoré sa zameriavajú na tieto otázky:

- Prečo sú voľby do Európskeho parlamentu v roku 2024 dôležité: zlomový moment pre EÚ
- Spoločne budujeme EÚ podľa našich predstáv: demokratická a inkluzívna EÚ založená na sociálnej spravodlivosti a ochrane
- Spoločne budujeme EÚ podľa našich predstáv: udržateľné hospodárstvo spoliehajúce sa na spravodlivej transformácii a kvalitných pracovných miestach
- Občianska spoločnosť, občania a mládež ako hlavný pilier Európy zajtra

Závery a odporúčania budú podkladom pre **uznesenie EHSV** s politickými návrhmi pre nový Európsky parlament a Európsku komisiu, ktoré sa má prijať v júli 2024.

Viac informácií nájdete v [tlačovej správe](#) z konferencie.

IN FOCUS: 20TH ANNIVERSARY OF GREAT ENLARGEMENT

Rozširovanie: najsilnejší a najúspešnejší politický nástroj EÚ

Náš špeciálny hosť, bývalý predseda Európskeho parlamentu Pat Cox, spomína na rozšírenie vo forme veľkého tresku pred 20 rokmi ako na obdobie vyznačujúce sa výnimočnou nádejou, keď kontinent mohol konečne začať slobodne dýchať oboma časťami svojich pľúc: východnou aj západnou. Zatiaľ čo Putinov mýtus o slovanskom bratstve sa šíri na pozadí útokov balistickými raketami, EÚ je naďalej dobrovoľným zväzkom slobodných a zvrchovaných národov, ktorého základné hodnoty sú založené na dodržiavaní ľudských práv, rovnosti a právneho štátu.

Podujatie, ktoré usporiadalo írské predsedníctvo Rady EÚ v Dubline 1. mája 2004, a uvítací ceremoniál v Európskom parlamente v Štrasburgu 3. mája 2004, boli pre mňa politicky aj emocionálne výnimočnými dňami nabitými obrovskou pozitivitou a nádejou, ako aj symbolickými aktami návratu domov a znovuzjednotenia kontinentu, ktorý mohol opäť dýchať oboma časťami svojich pľúc: východnou a západnou. Seamus Heaney zarecitoval v Dubline svoju báseň *Beacons at Bealtaine* (Žiara Bealtainu), v ktorej optimisticky vyjadril presvedčenie, že toto historické rozšírenie by mohlo podnietiť diskusiu, otvoriť cestu novým myšlienkam a priniesť nové významy. V Štrasburgu vztýčili 10 národných vlajok nových členských štátov na obrovských vlajkových stožiaroch vyrobených v lodeniach v Gdansku. Bol to dar Poľska a ich cesta do Štrasburgu bola symbolickým pripomenutím cesty od komunizmu k slobode, ktorú personifikovala prítomnosť Lecha Wałęsu.

Pre všetkých bola táto slávnosť samozrejme vyvrcholením dlhoročného a zložitého procesu vzájomnej prípravy. Všetci zúčastnení pociťovali radosť, ale aj úľavu z toho, že sa v tomto politickom a procesnom maratóne dostali do cieľa.

Podľa môjho názoru bolo rozširovanie možno najsilnejším, najtransformatívnejším a najúspešnejším politickým nástrojom EÚ za posledných päť desaťročí. Moja vlastná krajina, Írsko, sa pripojila k EÚ pri prvom rozšírení 1. januára 1973 ako najchudobnejší štát/región vtedajšieho Európskeho hospodárskeho spoločenstva. Prístup na veľký trh spolu so solidaritou EÚ prostredníctvom regionálnych a neskôr kohéznych fondov v prvých desaťročiach členstva, vyššie normy v oblasti rodovej rovnosti a environmentálnej politiky, podpora mierového procesu v Severnom Írsku a uznanie mimoriadne náročných dôsledkov brexitu pre Írsko ako jediný štát EÚ, ktorý má so Spojeným kráľovstvom spoločnú pozemnú hranicu, boli všetko mimoriadne pozitívnymi skúsenosťami a výsledkami. Nebolo to vždy jednoduché, najmä počas krízy v eurozóne, ale celkovo bola skúsenosť veľmi pozitívna.

Hoci rešpektujem a zároveň ľutujem rozhodnutie Spojeného kráľovstva vystúpiť z EÚ, jasne to dokazuje jednu vec: EÚ je dobrovoľný zväzok slobodných a suverénnych národov, do ktorého môžete vstúpiť na základe slobodnej vôle a rovnako slobodne z neho môžete aj vystúpiť. To je v ostrom kontraste s Putinovou neoimperialistickou vojnou na Ukrajine, kde dennodenne šíri svoj mýtus o slovanskom bratstve pomocou pušiek, balistických rakiet a smrtiacich dronov.

Grécku, Portugalsku a Španielsku pomohlo pristúpenie budovať po skončení obdobia diktatúry úspešné demokracie s rastúcou životnou úrovňou a kvalitou života.

Rozšírenie vo forme veľkého tresku pred 20 rokmi prinieslo novým členským štátom, najmä v strednej a východnej Európe, pozoruhodný rast, ktorý bol poháňaný prudkým nárastom investícií, obchodu a solidarity v rámci EÚ. V priemere sa ich HDP na obyvateľa očistený o infláciu a menu zvýšil počas dvoch desaťročí z menej ako polovice priemeru EÚ na tri štvrtiny rastúceho priemeru EÚ. HDP Litvy na obyvateľa sa v tomto období strojnásobil. Zdravotná starostlivosť a vzdelávanie sa zlepšili, čo prinieslo zvýšenie kvality života a životnej úrovne. Poľnohospodárska produkcia v celom regióne sa zdvojnásobila. Stručne povedané, rovnako ako pri všetkých predchádzajúcich rozšíreniach i tu sa ukázalo, že ide o obojstranne výhodný výsledok pre prístupujúce štáty aj EÚ. Som preto optimista, pokiaľ ide o rozširovanie, hoci nie naivný optimista.

Udalosti v Poľsku za posledné roky a pretrvávajúca situácia v Maďarsku odhaľujú, čo stojí za odklonom od noriem EÚ v oblasti právneho štátu, slobody médií alebo dodržiavania práv menšín: prístupenie k EÚ sa berie ako prostriedok na dosiahnutie prosperity, ale zároveň nie je záujem o EÚ ako spoločenstvo zdieľaných hodnôt. Maďarský premiér sa hrdo hlási k neliberálnej demokracii. Nech už článok 2 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ) interpretujeme akokoľvek, určite to nie je charta neliberálnej demokracie. („Európska únia je založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv vrátane práv osôb patriacich k menšinám. Tieto hodnoty sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda pluralizmus, nediskriminácia, tolerancia, spravodlivosť, solidarita a rovnosť medzi ženami a mužmi.“)

Tieto ustanovenia sú súčasťou dohody o členstve v EÚ, sú uvedené vo všetkých prístupových zmluvách a všetky prístupujúce štáty ich schválili. Formulka „nechajte si svoje hodnoty, ale pošlite peniaze“ nie je udržateľným základom pre vzájomný rešpekt – a na to by sa nemalo zabúdať ani v súčasných kandidátskych štátoch, ktoré sa snažia napredovať v prístupových rokovaní s EÚ. Očakávam, že v budúcich rokovaniach budú kodanské kritériá zohrávať významnejšiu úlohu, prípadne aj s doložkami zmluvy o prístupení, ktoré EÚ umožnia lepšie brániť svoje práva a hodnoty pred ich nedodržiavaním. EÚ nie je len trh a materiálny pokrok – akokoľvek je žiaduci – a nie je to ani jej jediný alebo dokonca základný dôvod existencie.

Doterajšie rozširovania mali v zásade pozitívne účinky pre všetky zúčastnené strany a k rozširovaniu by sa malo pristupovať s pozitívnou myslou. Kandidátske krajiny budú musieť prejsť významnými zmenami, každá svojím vlastným tempom. Aj EÚ má pred sebou domáce úlohy, pokiaľ ide o jej rozhodovací proces, rozpočtovú kapacitu absorbovať nové členské štáty a predvstupovú pomoc. Po udelení štatútu kandidátskej krajiny a skríningu sa v Rade vyžaduje jednomyselnosť v súvislosti s rokovacím rámcom, otváraním jednotlivých kapitol, uzavretím rokovaní a napokon so zmluvou o prístupení. Nič z toho nie je jednoduché ani ľahké. Dúfam, že všetky členské štáty budú rešpektovať povinnosť „lojálnej spolupráce“, podľa ktorej si pomáhajú pri vykonávaní úloh, ktoré vyplývajú zo zmlúv (článok 4 ods. 3 ZEÚ).

Ukrajina je špecifický prípad z hľadiska komplexnosti danej jej veľkosťou, relatívne vysokým podielom poľnohospodárstva v porovnaní s priemerom EÚ a relatívnou chudobou z hľadiska HDP na obyvateľa a, samozrejme, vojnou a jej ničivými dôsledkami. Rokovania sa môžu začať. Ukrajina je už na ceste k integrácii prostredníctvom dohody o pridružení a prehĺbenej a komplexnej dohody o voľnom obchode s EÚ. Časom by sa tieto dohody mohli postupne rozširovať, ale základným predpokladom prístupu bude v konečnom dôsledku vyriešená územná otázka a stabilný mier, v ktorom môže zohrávať úlohu perspektíva členstva v EÚ. EÚ potrebuje na svojich východných hraniciach stabilitu, nie chaos, a prijatie Ukrajiny je v konečnom dôsledku v kolektívnom záujme, ako aj v záujme Ukrajiny.

Pat Cox, bývalý predseda Európskeho parlamentu v rokoch 2002 až 2004

Pat Cox je írsky politik a novinár. V rokoch 2002 až 2004 bol predsedom Európskeho parlamentu a v rokoch 2005 až 2011 predsedom Európskeho hnutia. Od roku 2015 vedie Nadáciu Jeana Monneta pre Európu. Je tiež európskym koordinátorom škandinávsko-stredomorského koridoru základnej siete TEN-T (doprava) a vedúcim misie Európskeho parlamentu zameranej na posúdenie potrieb a vykonávanie parlamentnej reformy Najvyššej rady Ukrajiny. Na začiatku svojej kariéry pracoval ako reportér a moderátor televíznej stanice RTE v Dubline, kde pokrýval aktuálne dianie. V roku 2004 Pat Cox vyhral medzinárodnú Cenu Karola Veľkého v Aachene za svoju parlamentnú angažovanosť v rozširovaní Európskej únie.

Veľké rozšírenie EÚ – 20 rokov po

Autor: Jarosław Pietras

Bývalý zástupca hlavného vyjednávača pre vstup Poľska do EÚ Dr. Jarosław Pietras sa zamýšľa nad vplyvom rozšírenia, ktoré sa uskutočnilo pred 20 rokmi, a nad hospodárskymi a inými výhodami, ktoré rozšírenie prinieslo nielen Poľsku a ďalším prístupujúcim krajinám, ale aj celej EÚ. Rozhodnutie rozšíriť Európsku úniu v roku 2004 bolo dôkazom záväzku Únie presadzovať jednotu, rozmanitosť a solidaritu. Aj dnes si z neho môžeme vziať cenné ponaučenie pre všetky budúce predvstupové rokovania.

Po 20 rokoch je úplne jasné, že prijatie väčšiny stredoeurópskych krajín spolu s Maltou a Ciprom do EÚ nebolo len „veľkým rozšírením“, ale aj historickým míľnikom pre celú Európsku úniu. Výrazne to ovplyvnilo najmä hospodársku situáciu novoprijatých krajín.

Rozšírením sa výrazne zvýšila životná úroveň v krajinách strednej Európy. Osem stredoeurópskych krajín – Česko, Estónsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Poľsko, Slovensko a Slovinsko – spoločne zaznamenali pozoruhodný nárast HDP na obyvateľa podľa parity kúpnej sily, ktorý prekonal úroveň, ktorú by mohli dosiahnuť, ak by zostali mimo EÚ. V štatistikách sa vždy uvádzajú priemerné hodnoty týkajúce sa hmatateľných výhod, ktoré priniesla integrácia. Stojí za zmienku, že aj keď prínosy neboli medzi členskými štátmi rovnomerné, pričom niektoré zaznamenali výraznejšie zlepšenie ako iné, všetkým sa podarilo dosiahnuť výrazné zlepšenia. Napríklad Litva a Poľsko sa dostali do popredia a získali najväčšie výhody z členstva v EÚ, zatiaľ čo Estónsko a Slovinsko dosiahli menší pokrok, pretože čelili problémom, najmä v dôsledku vplyvu finančnej krízy v roku 2008.

Vstupom do Európskej únie sa pre Poľsko a jeho stredoeurópskych partnerov začala nová éra hospodárskej prosperity. Najmä Poľsko je úspešným príkladom rozvoja po pristúpení. Krajina zaznamenala bezprecedentný hospodársky rast, pričom jej HDP sa v rokoch 2004 až 2022 zdvojnásobil. Podobne aj ostatné členské štáty v regióne zaznamenali výrazný rast HDP na obyvateľa, aj keď v rôznej miere. Napríklad Slovensko a Litva zaznamenali chvályhodný pokrok a darilo sa im ďalej znižovať rozdiely v rozvoji v porovnaní so západnou Európou. Štatistické údaje z tohto obdobia poskytujú obraz o odolnosti a dynamike, keďže tieto krajiny využili členstvo v EÚ na stimulovanie hospodárskej expanzie a zvýšenie svojej globálnej konkurencieschopnosti. Tento pozoruhodný úspech podčiarkuje transformačný vplyv integrácie EÚ na ekonomiky všetkých nových členských štátov. Stalo sa tak napriek vplyvu finančnej krízy, počas ktorej nové členské štáty EÚ dosiahli vyššiu mieru rastu, než sa očakávalo.

Obdobie po rozšírení EÚ v roku 2004 však nebolo bez problémov. Napríklad celosvetová finančná kríza v roku 2008 spôsobila otrasy v európskom hospodárstve a preverila odolnosť etablovaných aj novointegrovaných členských štátov. Napriek nepriaznivým účinkom krízy preukázali noví členovia EÚ pozoruhodnú odolnosť a prekonalí pôvodné prognózy v oblasti rastu. Ich schopnosť prekonať krízu a udržať si pozitívnu mieru rastu preukázala silu ich ekonomík a výhody integrácie do EÚ. Hoci kríza predstavovala pre tieto krajiny významné výzvy, zároveň im poskytla príležitosť plne využiť úzke prepojenie s európskym hospodárstvom. Bola to aj skúška toho, do akej miery sú novoprijaté krajiny oddané európskym hodnotám a solidárne v ťažkých časoch.

Počas celého procesu rokovaní sa poľská občianska spoločnosť ukázala ako výrazná sila schopná stimulovať zmeny a pokrok. Organizácie občianskej spoločnosti, občianske hnutia a záujmové skupiny zohrali kľúčovú úlohu pri podpore integrácie do EÚ a presadzovaní demokratických hodnôt v Poľsku. Ich neúnavné úsilie o zvyšovanie povedomia, mobilizáciu podpory a vyvodzovanie zodpovednosti voči vedúcim predstaviteľom zohralo kľúčovú úlohu pri formovaní verejnej mienky a presadzovaní pozitívnych zmien. Poľská občianska spoločnosť aktívnym zapájaním občanov, podporou dialógu a transparentnosti prispela k tomu, že proces rokovaní zostal inkluzívny, demokratický a zohľadňoval potreby občanov. Ich príspevok nielen uľahčil vstup Poľska do EÚ, ale taktiež posilnil základy demokracie a občianskej spoločnosti v krajine.

Rozhodnutie rozšíriť Európsku úniu v roku 2004 bolo dôkazom záväzku Únie presadzovať jednotu, rozmanitosť a solidaritu. Prijatím väčšiny stredoeurópskych krajín, ako aj Malty a Cypru, EÚ rozšírila svoj hospodársky potenciál, kultúrne bohatstvo a geopolitický vplyv. Pristúpenie týchto krajín prinieslo do Únie nové perspektívy, talenty a príležitosti, obohatilo jej rôznorodosť a posilnilo jej globálnu prítomnosť. Z geopolitického hľadiska rozšírenie posilnilo vplyv a stabilitu EÚ začlenením krajín strednej a východnej Európy do jej rámca kooperácie a spolupráce. Z inštitucionálneho hľadiska sa diverzifikovali perspektívy EÚ a prehĺbila jej integrácia, čím sa položili základy jednotnejšej a odolnejšej Únie.

Ak sa zamyslíme nad skúsenosťami z rozšírenia EÚ v roku 2004, môžeme z nich získať cenné ponaučenia, najmä pokiaľ ide o proces rokovaní a predvstupové prípravy. Ak by som sa mal dnes vydať na podobnú cestu, pri všetkých budúcich rokovaníach by som sa zasadzoval za väčší dôraz na predvstupové podmienky a podporné mechanizmy, najmä v oblasti správy vecí verejných a právneho štátu. Je nevyhnutné zabezpečiť, aby kandidátske krajiny pred vstupom do EÚ spĺňali potrebné kritériá a normy na ochranu integrity Únie a presadzovanie jej hodnôt. Okrem toho je poskytovanie primeranej podpory a pomoci kandidátskym krajinám počas procesu rokovaní kľúčové pre ich úspešnú integráciu a dlhodobú stabilitu v rámci EÚ.

Jadrom procesu rokovaní o rozšírení EÚ v roku 2004 bol spoločný záväzok podporovať stabilitu, demokraciu a prosperitu v celej Európe. Rokovania sa riadili želaním posilniť väzby v oblasti spolupráce a solidarity medzi európskymi národmi, keďže kandidátske krajiny aj vtedajšie členské krajiny EÚ uznali vzájomné výhody rozšírenia. Hoci boli rokovania zložité a náročné, v konečnom dôsledku ich viedla spoločná vízia zjednotenej a prosperujúcej Európy, v ktorej by sa mohlo dariť spoločne všetkým národom v Európskej únii.

Kandidátske krajiny na vstup do EÚ v roku 2024 musia mať na pamäti niekoľko kľúčových aspektov. Po prvé, pre úspešnú integráciu a dlhodobú stabilitu v rámci Únie je nevyhnutné uprednostňovať reformy, ktoré sú v súlade s normami a hodnotami EÚ. Zahŕňa to posilnenie demokratických inštitúcií, podporu právneho štátu a ochranu základných práv a slobôd. Pre bezproblémové pristúpenie k Únii je okrem toho nevyhnutné aktívne spolupracovať so súčasnými členskými krajinami EÚ s cieľom vybudovať si dôveru a získať podporu. Preukázaním skutočného záväzku presadzovať európske hodnoty a spoluprácu môžu kandidátske krajiny pripraviť pôdu pre svoju lepšiu budúcnosť v Európskej únii.

Jarosław Pietras je v súčasnosti hosťujúcim vedeckým pracovníkom v Centre pre európske štúdie Wilfrieda Martensa v Bruseli a hosťujúcim profesorom na College of Europe v Bruggách.

Od roku 1998, keď sa začali rokovania o vstupe Poľska do EÚ, až do roku 2004, keď sa Poľsko stalo jej členom, pracoval ako člen tímu, ktorý viedol rokovania o vstupe Poľska. V rokoch 1990 až 2006 pôsobil v rodnom Poľsku ako štátny tajomník ministerstva financií, štátny tajomník pre Európu a vedúci Úradu výboru pre európsku integráciu. V rokoch 2008 až 2020 bol generálnym riaditeľom v Rade Európskej únie a na starosti mal širokú škálu oblastí politiky (zmena klímy, životné prostredie, doprava, telekomunikácie, energetika, vzdelávanie, kultúra, audiovizuálny sektor, mládež a šport). Získal doktorát z ekonómie na Varšavskej univerzite a je autorom mnohých publikácií o EÚ, udržateľnosti a obchodných otázkach. Bol tiež vedeckým pracovníkom Fulbrightovej nadácie a členom správnej rady think-tanku Bruegel (2008 – 2011).

Redakčná rada

Ewa Haczyk-Plumley (editor-in-chief)
Laura Lui (ll)

Do tohto čísla prispeli

Daniela Vincenti (dv)
Ewa Haczyk-Plumley (ehp)
Giorgia Battiato (gb)
Jasmin Kloetzing (jk)
Katerina Serifi (ks)
Katharina Radler (kr)
Laura Lui (ll)
Marco Pezzani (mp)
Margarita Gavanis (mg)
Margarida Reis (mr)
Millie Tsoumani (mt)
Pablo Ribera Paya (prp)
Thomas Kersten (tk)

Celková koordinácia

Agata Berdys (ab)
Giorgia Battiato (gb)

Adresa

European Economic and Social Committee
Jacques Delors Building,
99 Rue Belliard,
B-1040 Brussels, Belgium
Tel. (+32 2) 546.94.76
Email: eescinfo@eesc.europa.eu

EESC info is published nine times a year during EESC plenary sessions. EESC info is available in 24 languages
EESC info is not an official record of the EESC's proceedings; for this, please refer to the Official Journal of the

European Union or to the Committee's other publications.
Reproduction permitted if EESC info is mentioned as the source and a link is sent to the editor.

05/2024